

КОРПОРАТИВЕН МЕЃУНАРОДЕН СЛАВЈАНСКИ УНИВЕРЗИТЕТ
“Г.Р.Державин” - Свети Николе - Р.Македонија

ЗБОРНИК
на научни трудови
**ТРЕТА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА
КОНФЕРЕНЦИЈА**
**«МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК -
ЗАПАД»**
(КУЛТУРА, СЛАВЈАНСТВО И ЕКОНОМИЈА)

СВЕТИ НИКОЛЕ, Р.МАКЕДОНИЈА - ТАМБОВ, РУСКА ФЕДЕРАЦИЈА
- 2012 –

М. Леонтиќ

МЕЃУКУЛТУРНА КОМУНИКАЦИЈА ВО СОВРЕМЕНОТО ОПШТЕСТВО INTERCULTURAL COMMUNICATION IN MODERN SOCIETY

Апстракт: Современото општество бара активно ангажирање на единките во секој аспект на современиот живот бидејќи нема секој можност и капацитет ова да го изведе на саканото ниво, а понекогаш не е ни свесен дека и пренесува предрасуди на својата околина. Современото општество треба да понуди нови аспекти за меѓукултурна комуникација преку кои единките ќе имаат можност да ги надминат предрасудите за да не им станат бариера во животот.

Посебно современото општество бара мобилност на наставникот во поглед на меѓукултурната комуникација што во Македонија треба да прерасне во стил и начин на живот за на хуман начин да се подобри квалитетот на живеењето во нашето општество.

Клучни зборови: современо општество, меѓукултурна толеранција, современ живот

Abstract: Modern society needs the active engagement of individuals in every level of modern life because some of them do not have the opportunity and capacity to perform at the desired level and sometimes are likely to transmit prejudices to their environment. Modern society should offer new aspects in the intercultural communication, so that people will have the opportunity to overcome their prejudices and prevent them from becoming a barrier in their life.

Especially modern society requires the teachers' mobility in intercultural communication since intercultural communication in Macedonia grows into a style and way of life. This humane way will improve our life and our society.

Key words: modern society, intercultural communication, modern life

Вовед

Современото општество бара активно ангажирање на единките и на институциите во поглед на меѓукултурната комуникација за да се надминат предрасудите кои можат да ги оптоваруваат меѓучовечките односи и да претставуваат бариера која создава застој на животниот тек. Меѓукултурната комуникација сме должни да ја развиваме на сите нивоа на воспитно-образовниот процес почнувајќи од предучилишното образование, основното образование, средното образование, високото образование, на работните места, на институциите од јавен интерес и на културно-спортските манифестации.

Ники Лауда рекол: „Ти си причината за повеќето работи кои ти се случуваат.“ Доколку како резултат на добрата меѓукултурна комуникација ни се случуваат убави работи, причината сме ние. А доколку меѓукултурната комуникација не е на саканото ниво и ни се случуваат неубави работи, повторно причината сме ние. Затоа единките и институциите се должни постојано да ја развиваат меѓукултурната комуникација за таа да прерасне во стил и начин на живот што ќе ни овозможи хармонија и благодат.

страна | 78

«МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД (КУЛТУРА, СЛАВЈАНСТВО И ЕКОНОМИЈА)»

Меѓукултурна комуникација во образованието

Меѓукултурната комуникација најубаво и најлесно се учи на мала возраст, а потоа само се надоградува. Во воспитно-образовниот процес уште од предучилишна возраст сме должни да внесуваме содржини кои ќе ја поттикнат меѓукултурната комуникација, а потоа нив да ги надоградуваме и збогатуваме според возраста. Затоа наставникот кој ќе работи во мултикултурна средина е должен да има позитивен однос кон различностите и да ги подготви своите ученици на меѓукултурна комуникација. Но ова не смеат да бидат теоретски часови, туку заеднички активности преку кои учениците ќе стекнуваат нови сознанија и искуства во поглед на меѓукултурната комуникација. Добро ни е познато дека учениците најдобро учат од своите искуства, кои оставаат длабок впечаток во нивната меморија. Лично бев сведок на една ваква соработка меѓу наставничките Пепица Павлова од ОУ „Коле Неделковски“ и Џејлан Рушид од ОУ „Коле Неделковски“ во рамките на проектот „Негување на етничка толеранција, разбирање и соживот меѓу турскиот и македонскиот народ“, кои учениците ги научија да рецитираат и пеат на македонски и на турски јазик, заедно да танцуваат на разновидна музика и да јадат турски и македонски специјалитети подготвени од нивните мајки и баби.¹

Слични проекти и активности пожелно е да има и во средните училишта. Доколку директорите и наставниците од средните училишта се потрудат учениците преку разновидни активности да се запознаат и дружат, тогаш меѓукултурната комуникација постојано ќе се развива во позитивна насока. За жал, во последните неколку години сме сведоци дека поради неразвиената меѓукултурна комуникација во средните училишта се случуваат или, што е уште пострашно, се закажуваат тепачки во училишните дворови, на улиците, па дури и во средствата за јавен превоз! Сето тоа е последица на недостаток на меѓукултурна комуникација која не се развила во основното училиште, а веројатно истиот пропуст се направил и во средните училишта. Овие конфликти обично ги спречува, расплетува или казнува полицијата, а училиштата преземаат ригорозни мерки со кои учениците учат и се движат под засилен надзор, во различни смени, различни објекти или, пак, слушаат поучни предавања кои имаат слаб ефект. Тоа не е решение на проблемот, тоа е само пролонгирање или промена на местоположбата на можните идни конфликти бидејќи учениците сè уште се карактеризираат со недоволна меѓукултурна комуникација. Во поглед на меѓукултурната комуникација како пример може да послужи Приватното средно училиште „Академија Леонтиќ“ во кое се обучуваат идни фризери и козметичари. Во ова училиште една година го предавав предметот „Работно комуницирање со бонтон“ на првата генерација средношколци која се состоеше од едно одделение во чиј состав имаше Македонци, Албанци, Турци и Бошњаци. Учениците од ова одделение учеа заедно, тимски и индивидуално вежбаа практика, групно учествуваа на вонучилишни активности, на важни празници и родендени се честеа и си честитаа меѓусебно, но и надвор од училиштето се дружеа меѓусебно. Помеѓу нив никогаш не дојде до застој во меѓукултурната комуникација, но понекогаш се јавуваа ситни недоразбирања својствени на нивната возраст што ги решававме во одделението со дијалог што на крај задолжително завршуваше со смирување или простување.

Високото образование нуди најголеми можности за меѓукултурна комуникација, но, за жал, на ова ниво се најочигледни и пропустите на овој план. Доколку во основното и средното образование, наставниците или родителите не ја развивале меѓукултурната комуникација, наставниот кадар на универзитетите се соочува со закоравени предрасуди кои можат да

¹ Овој културен настан го опишав на Шестиот балкански конгрес во рефератот под наслов „Educational Dimensions of Educational Institutions“ („Воспитната димензија на воспитно-образовните институции“). 79 | страна

ТРЕТА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

се ублажат, но многу потешко да се искоренат, а тоа веројатно своевидно во иднина ќе се рефлектира и на општеството. Последниве три години работам на групата Турски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“. Во групите имаме студенти кои се Турци, Јуруци, Торбеши, Бошњаци, Македонци, Роми, Албанци и од мешани бракови. Минатата година, кога забележав дека постои можност да дојде до застој во меѓукултурната комуникација, со колешката д-р Севим Хилмиоглу, лектор од Република Турција, прво го прочитавме мојот реферат со кој ќе учествував на 16. Меѓународен симпозиум за турска култура под наслов „Makedonya'daki Türkçenin Ana Dili ve Yabancı Dil Olarak Eğitiminde Kültürün Etkisi“ („Влијанието на културата во образованието на турскиот јазик како мајчин и странски јазик во Македонија“), а потоа отворивме дебата во која студентите ги изложуваа своите ставови, сознанија, искуства и предлози. Се разбира, една дебата не може да реши сè, но може да ги поттикне студентите да размислуваат на таа тематика и свесно да го градат својот идентитет на иден наставник во мултикултурна заедница каде што сме должни да развиваме меѓукултурна комуникација.

Долгогодишното работно искуство како наставник ми покажа дека за добра меѓукултурна комуникација е пожелно учениците и студентите да имаат одреден број часови кои заеднички ќе ги посетуваат, каде заеднички ќе учат, заеднички ќе се вклучуваат во разновидни активности, а преку тоа ќе имаат можност подобро да се запознаат, да разменат мислења и да го пренесат своето искуство во кругови што немаат такво искуство. Само кога учениците или студентите од различни култури се наоѓаат заедно во еден клас се создаваат мали конфликтни ситуации кои се очигледни и наставникот може брзо и ефикасно да дејствува, но и да насочува во правилна насока.

Како одличен пример за меѓукултурна комуникација е акцијата на проф. д-р Неџати Демир, шеф на Катедрата за турски јазик и книжевност од Гази универзитетот во Анкара, со која тој ги ангажирал студентите од својата катедра да собираат книги по турски јазик и книжевност за да им ги подарат на библиотеките на катедрите за турски јазик и книжевност во странство. На 17.2.2012 год. проф. д-р Неџати Демир со двајца асистенти дојде во Штип и со посредство на Турскиот културен центар „Јунус Емре“, кој обезбеди превоз и шпедиција, подарија 2000 книги на библиотеката на групата Турски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“. Но за да се сфати симболичната драгоценост на овој подарок, и јас како раководител на групата Турски јазик и книжевност ги ангажирав студентите посветите на подарените книги да ги преведат на македонски, а на тие книги што немаат посвета да го напишат дарителот на турски и на македонски јазик. Откако целосно ќе го почувствуваат подарокот потпишувајќи ги книгите, ќе следи првично грубо класификување на книгите според области (поезија, раскази, романи и сл.), а на крај како благодарност сето ова искуство и доживување ќе треба да го напишат и да го пратат на дарителите на книгите, односно на Катедрата за турски јазик и книжевност при Гази универзитетот во Анкара. Факт е дека колку време им требало на дарителите да ги соберат, потпишат и спакуваат книгите, толку време ќе ни треба нам, на примачите на дарот, да ги преведеме посветите, да ги класификуваме според области, да им ставиме печат од универзитетот и регистарски број за употреба. На овој начин студентите од Анкара научија како се подарува, но тоа ќе биде повод и нашите студенти да научат како се прима подарок и како му се оддава достоинствено внимание и грижа.

Пожелно би било во иднина ваквите меѓукултурни настани на кои практично се развива меѓукултурна комуникација да бидат одбележени и соодветно обработени и од стручен аспект на вакви и слични собири за да послужат како пример или инспирација, а не да останат незабележени или, пак, да останат само како сувопарна информација по медиумите. страна | 80

«МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД (КУЛТУРА, СЛАВЈАНСТВО И ЕКОНОМИЈА)»

Верувам дека со развојот на меѓукултурната комуникација во образованието ќе создадеме кадар што со вакви квалификации квалитативно и квантитативно ќе влијае на ефикасноста на институциите од јавен интерес и општо на побрзиот развој на општеството.

Меѓукултурна комуникација во институциите од јавен интерес

Институциите од јавен интерес со својот вработен кадар и нивното достигнато ниво на меѓукултурна комуникација се огледало на состојбата на општеството и на степенот на ангажираност на воспитно-образовните институции во создавање кадар со меѓукултурна комуникација. Ова е многу важен сегмент бидејќи институциите од јавен интерес се најпосетувани.

Реално е да се очекува еден дел од посетителите на институциите од јавен интерес да немаат можност за развивање меѓукултурна комуникација, но недозволиво е во ваквите институции да има вработени кадри коишто не достигнале задоволително ниво на меѓукултурна комуникација. За жал, сведоци сме дека покрај убавите примери, во институциите од јавен интерес имаме кадри кои се обременети со предрасуди и се карактеризираат со низок степен на меѓукултурна комуникација што веројатно од една страна ќе создава застој и револт, а од друга страна ќе шири негативна енергија и лош модел на комуникација.

Меѓукултурна комуникација на културно-спортските манифестации и во медиумите

Културно-спортските манифестации ни исполнуваат голем дел од нашето слободно време. На нив сме посетители и учесници повеќе од љубов и задоволство отколку од обврска. Токму затоа овие пригоди максимално треба да се искористат за подигање на меѓукултурната комуникација на повисоко ниво.

За да се постигне саканиот ефект, должни сме при организацијата на овие манифестации да внимаваме на секој сегмент. Пожелно е да се вклучат претставници на разновидни култури и етнички заедници во организацијата и во реализацијата, а тоа ќе причини и разновиден состав на посетителите. Имаме многу убави примери на културно-спортски манифестации кои ги поврзуваат луѓето и создаваат услови за меѓукултурна комуникација, но факт е дека егзистираат културни манифестации кои не се подготвени за разновидност, а со тоа не ни даваат можност и пример за меѓукултурна комуникација.

Многу лингвисти, книжевници и преведувачи одамна дојдоа до сознанието дека двојазичните и повеќејазичните книги и списанија можат да бидат одличен медиум за ширење на меѓукултурната комуникација. Тоа е голем труд и за подготвувачите и за издавачите на книгите и на списанијата, но долгорочно гледано тоа многу позитивно ќе влијае на меѓукултурната комуникација. Како убав пример за повеќејазични изданија е „ДИВЕРСИТИ - РАЗНОЛИКОСТ“, што со години се подготвува под раководство на проф. д-р Катица Ќулавакова. Во последните години сите мои преводи се трудам да се објават двојазично и на сите институции, издавачки куќи и колеги кои ме поддржуваат на овој пат од сè срце сум им благодарна (Министерството за култура на Р. Македонија, Министерството за култура и туризам на Р. Турција, Сојузот на литературни преведувачи, издавачките куќи „БАТА ПРЕСС“ и „ТОПЕР“). Според сознанијата на библиотекарката Јасмина Соколовска, библиотекарка на Универзитетската библиотека на УГД, двојазичните книги се многу барани, посебно од турските студенти на УГД.

Ова искуство од областа на книгите и списанијата успешно се применува и на многу собири, симпозиуми, конференции, конгреси (на пр., многубројни конференции и конгреси организирани од МАНУ) и на телевизиските канали (на пр., АЛСАТ М) во Македонија. 81 | страна

ТРЕТА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

Како убав пример за културни манифестации кои се карактеризираат со висок степен на меѓукултурна комуникација би ги истакнала културните манифестации и собири на турскиот културен центар „Јунус Емре“ што се организираа во Скопје под раководство на директорот Тајфун Калкан. Тајфун Калкан не само што се потруди во овие манифестации да се вклучат најразновидни личности од полето на уметноста и науката од Македонија и Турција туку овозможи овие манифестации да бидат посетени и од најразновидни градови на Македонија со тоа што на учениците и на студентите им овозможи бесплатен превоз. За многу ученици и студенти тоа беше вистинско доживување и прекрасно искуство. Ова е уште еден пример дека за добрите и корисните нешта понекогаш е доволно да се има добар осет, одлична организација и претходно добро подготвена екипа што ќе реализира повеќеслојна меѓукултурна комуникација, но со својата студиозност ќе привлече доброволни соработници кои ќе се вклучат во мисијата за подигање на меѓукултурната комуникација, соработка и размена на искуство на многу повисоко ниво.

Заклучок

Од гореизложеното може да се заклучи дека меѓукултурната комуникација е најделотворно да се учи и да се применува преку разновидни активности од најрана возраст во воспитно-образовните институции. Доколку нашите воспитно-образовни институции успеат да креираат модули кои ќе овозможат практична реализација и стекнување на меѓукултурната комуникација, тогаш ние ќе имаме одлични кадри кои ќе работат во институциите од јавен интерес, ќе бидат организатори или реализатори на културно-спортските манифестации и ќе раководат или создаваат медиуми кои ќе се карактеризираат со висок степен на меѓукултурна комуникација која ќе влева доверба и сигурност, а ќе го потисне чувството на загрозеност што неминовно се јавува во средини со низок степен на меѓукултурна комуникација.